

FOR DEG SOM DELER PC-EN:

Hold private data skjult for andre

Hva gjør du når du låner ut pc-en og vil unngå at den som låner, får tilgang til personlige data? Det forklarer vi her.

Journalist
Steffen Nielsen

Selv om man – som de fleste av oss – lever et forholdsvis ordinært, kanskje litt kjedelig og udramatisk liv, har man gjerne en hel del konfidensielle data man ikke vil dele med noen. I vår tid finnes disse hemmelighetene ofte i digitalt format og er lagret på datamaskinen i form av dokumenter, bilder og andre filer.

Det er sjelden snakk om statshemmeligheter, men om fortrolige data som det ville vært direkte pinlig eller i hvert fall lite gunstig at andre fikk se. Det kan være utkastet til en bok du skriver, privatøkonomiske forhold eller en overraskelse du planlegger, kanskje til en fødselsdag. Vi har alle vårt, og det kan være ugreit hvis andre enn deg bruker pc-en og snubler over noe de ikke burde se.

Derfor havner man lett i en kinkig situasjon hvis det blir aktuelt å låne bort maskinen. Er det nødvendig å foreta et større oppryddingsarbeid for å lagre følsomme elementer på en minnepinne? Man har sjelden god tid til å planlegge når situasjonen opp-

står. Det behøver likevel ikke å være særlig komplisert. Det tar nemlig kun få minutter hvis du er forberedt og har satt deg inn i hvordan situasjonen skal gripes an.

Tre viktige områder

I denne artikkelen argumenterer vi for at det faktisk bare er nødvendig å gjennomføre tre enkle tiltak når man skal låne bort maskinen: Skjule private filer, slette andre digitale spor og låse avslørende programmer. De to første av disse forberedelsene gjør du enkelt i Windows, enten du bruker Windows 10 eller 11. Det er også en enkel sak å låse bestemte programmer når du benytter det effektive gratisprogrammet AppLocker.

Få maskinen trygt tilbake

Når dine nærmeste heretter ber om å få bruke maskinen, behøver du ikke å bekymre deg for at de skal få fri tilgang til private data ved at gjesten bruker programmene dine eller behandler filer i Filutforsker. Alt er ryddet bort, og når du får maskinen tilbake, kan du være trygg på at alle dine små og store hemmeligheter fortsatt er i sikkerhet.

Du kan trygt dele maskinen med andre, hvis du først sørger for å skjule informasjon du vil ha for deg selv.

Dette kan du ha for deg selv:

Du kan sette inn tiltak på tre områder for å ivareta private data best mulig.

MAPPER OG FILER

Det viktigste er naturligvis at gjestebrukeren ikke får tilgang til fortrolige dokumenter. Disse er det lett å skjule i Windows.

SPOR ETTER FILER

Du kan også skjule spor du etterlater deg. Det kan være informasjon i nylig brukte filer i startmeny og Filutforsker.

TILGANG TIL PROGRAMMER

Det kan ligge mye følsom informasjon i programmer som Word. Du velger selv hvilke programmer gjesten kan bruke.

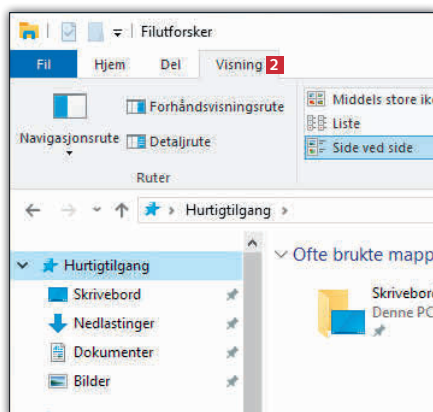
MAPPER OG FILER

Hvordan skjule filer og mapper

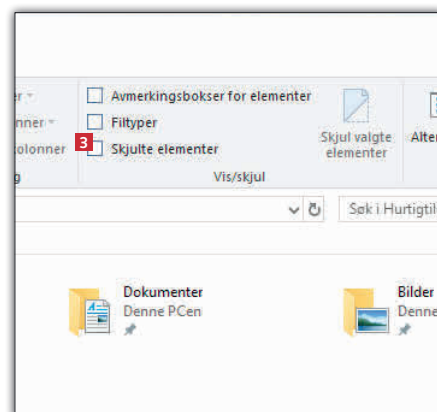
I Filutforsker i Windows 10 og 11 kan du skjule en fil eller mappe med et høyreklikk, slik at den ikke vises i utforskervinduet. Her forklarer vi fremgangsmåten for begge Windows-versjonene.

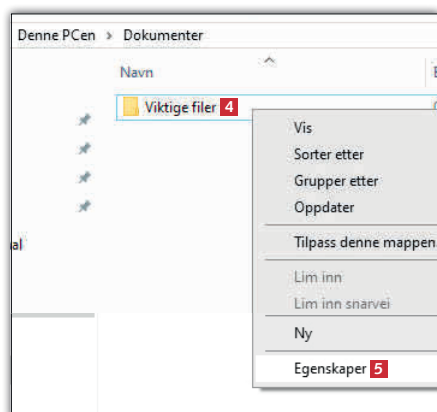
1 Åpne først Filutforsker i Windows 10 via ikonet **1** på oppgavelinjen.

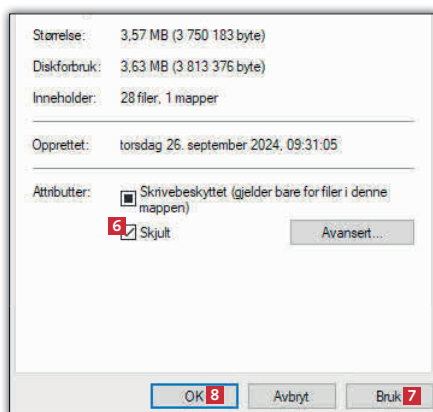
2 Nå velger du menyen **Visning** **2** øverst.

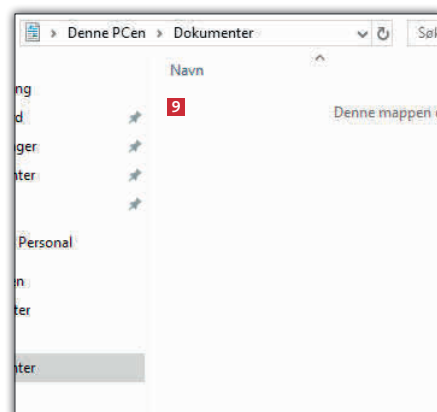
3 Fjern en eventuell markering **3** ved **Skjulte elementer**. Det sikrer at skjulte filer ikke vises.

4 Høyreklikk på filen eller mappen **4** du vil skjule. Velg **Egenskaper** **5**.

5 Sett markering **6** ved **Skjult**. Klikk på **Bruk** **7** og **OK** **8**.

6 Nå er mappen skjult i Filutforsker **9**. Når du vil vise den igjen, klikker du på **Visning** og setter hake ved **Skjulte elementer**.

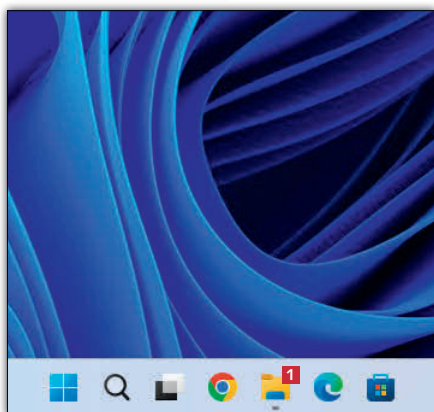
Skjult, men ikke for alle ...

Vær klar over at den viste metoden holder filene skjult for de fleste. Man kan navigere i Filutforsker i timevis uten å snuble over skjulte filer og mapper. Hvis gjesten er it-kyndig og bevisst ute etter de skjulte filene, vil han eller hun lett kunne få tilgang til filene ved selv å benytte utforskerinnstillingen for skjulte elementer.

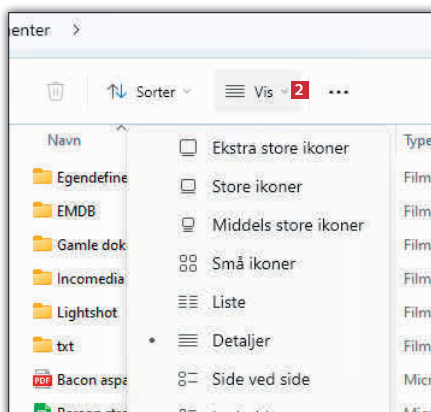
Trikset er med andre ord bare effektivt så lenge gjesten har gode hensikter. Det gjelder generelt for denne artikkelen at noen som virkelig vil ha tilgang, ikke vil ha større problemer med å forsere disse forholdsreglene, hvis vedkommende skulle ønske det. Forslaget virker altså best blant venner som stoler på hverandre.

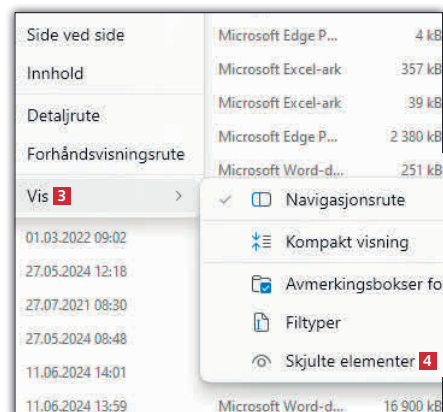
Windows 11

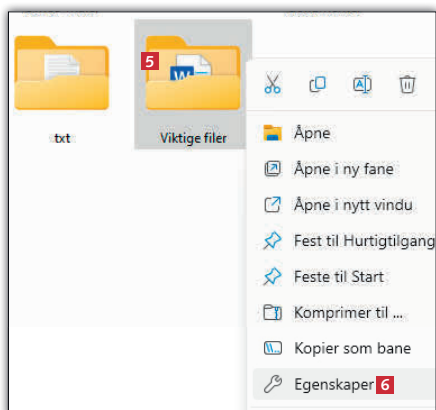
1 Åpne først Filutforsker via ikonets **1** på oppgavelinjen i Windows 11.

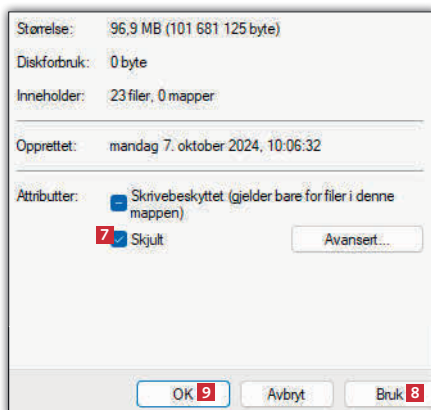
2 Nå velger du menyen **Vis 2** øverst.

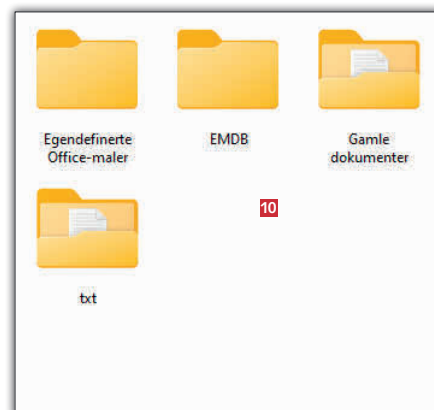
3 I menyen som nå vises, velger du **Vis 3** og fjerner haken **4** ved **Skjulte elementer**.

4 Høyreklikk på den filen eller mappen **5** du vil gjøre usynlig, og velg **Egenskaper 6**.

5 Sett hake **7** ved **Skjult**, og klikk på **Bruk 8** fulgt av **OK 9**.

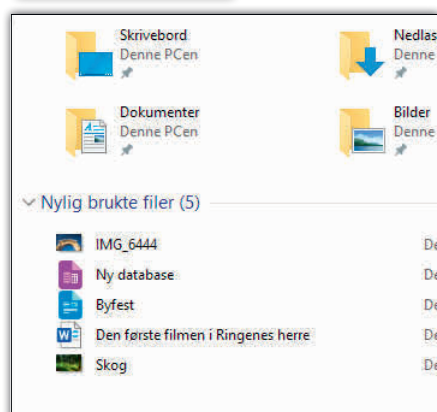

6 Nå er mappen usynlig **10** i Filutforsker. Når du vil se mappen igjen, setter du igjen hake ved **Skjulte elementer** i **Vis**-menyen.

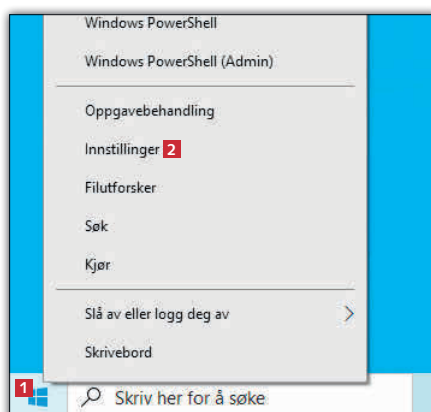
SPOR ETTER FILER

Slik skjuler du spor på pc-en

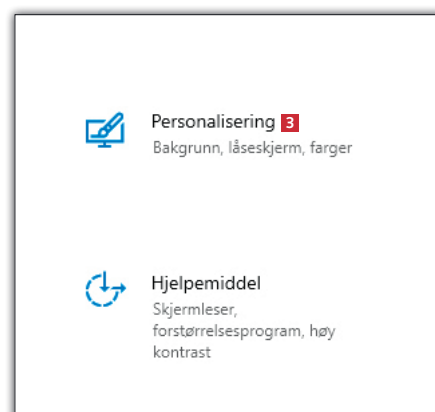
På flere steder i Windows viser systemet lister over nylig brukte filer. Pass på at ikke gjestebrukeren snubler over filnavnene ved et uhell.

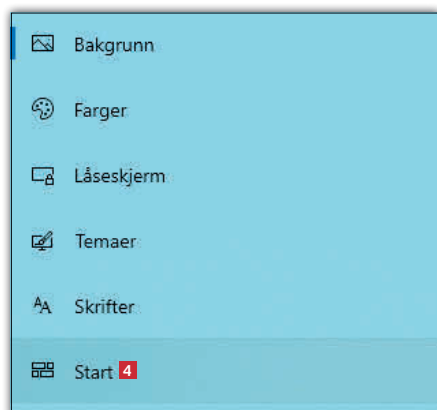
1 I nederste del av startvinduet i Filutforsker vises normalt en liste med nylig brukte filer. Den kan være kompromitterende.

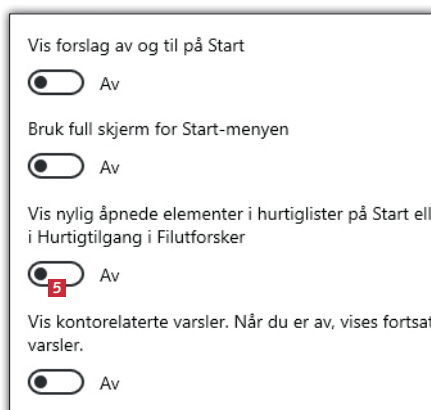
2 Høyreklikk på startknappen **1** i Windows 10, og velg **Innstillinger 2**.

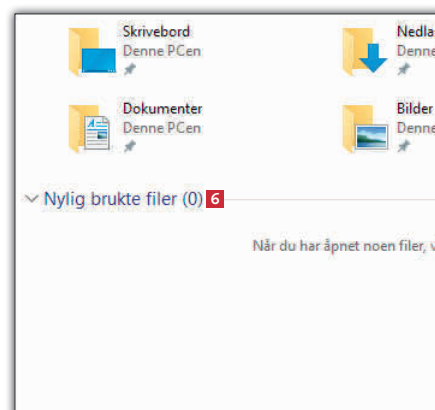
3 I innstillingsvinduet velger du **Personalisering 3**.

4 Deretter klikker du på **Start 4**.

5 Til slutt slår du av skyveknappen **5** ved **Vis nylig åpnete elementer i hurtiglister på Start eller oppgavelinjen i Hurtigtilgang i Filutforsker**

6 Etter endringen er alle punktene i listen **Nylig brukte filer 6** slettet. Dermed risikerer du ikke at gjesten snubler over informasjonen.

Fjern enda flere spor

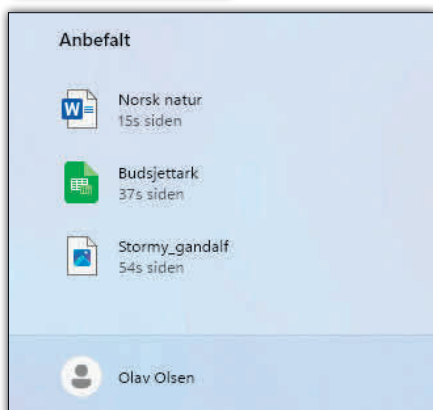
Hvis du har fulgt gjennomgangen på disse sidene, har du sørget for at en gjest ikke uforvarende snubler over dokumenter og informasjon. Likevel er det viktig å være klar over at en datakyndig person fortsatt vil kunne finne spor etter dokumentene flere steder på

maskinen, blant annet i mellomlagrede filer. Vil du fjerne digitale spor mer effektivt, anbefaler vi programmet BleachBit.

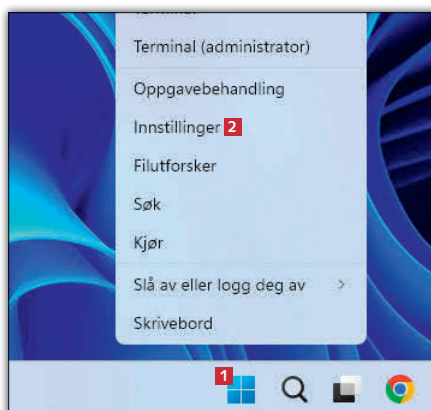
Du finner BleachBit og en grundig innføring i hvordan du bruker det på komputer.no/2501

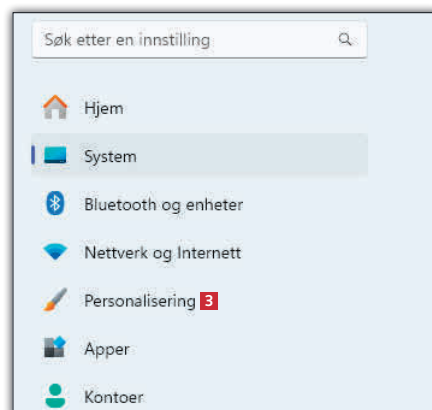
Windows 11

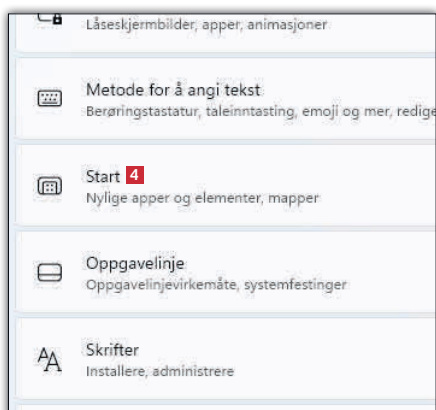
1 Startmenyen i Windows 11 er et av stedene der navn på nylig åpnete filer blir vist.

2 Høyreklikk på startknappen **1** i Windows 11, og velg **Innstillinger** **2**.

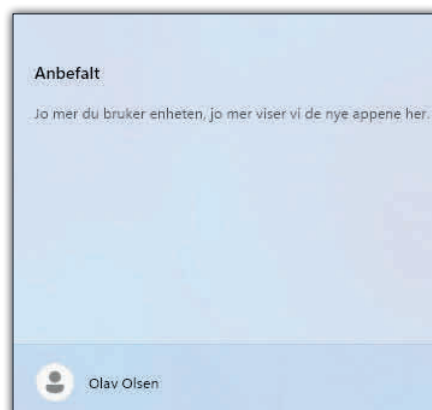
3 I innstillingsvinduet velger du **Personalisering** **3**.

4 Deretter klikker du på **Start** **4**.

5 Til slutt slår du av bryteren **5** ved **Vis nylig åpnete elementer i Start, Snarveilister og Filutforsker**.

6 Når du har endret innstillingen, blir det ryddet opp i Windows, slik at blant annet startmenyen er fri for følsom informasjon.

AppLocker

Dette programmet blokkerer utvalgte programmer i Windows, slik at ikke gjestebbrukere kan åpne dem.

Språk
Engelsk

Virker med
Windows 10 og 11

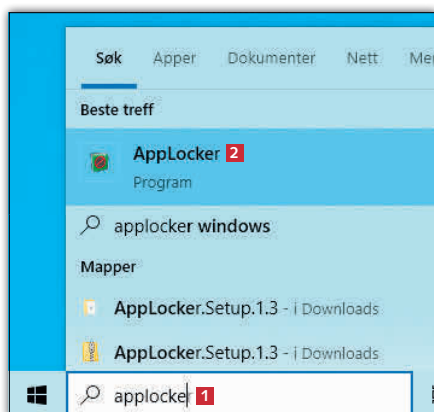
Programmet laster du ned fra:
komputer.no/2501

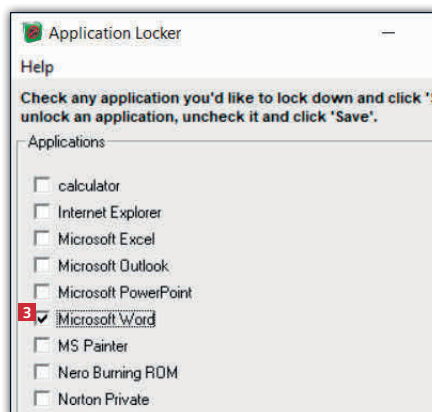
PROGRAMTILGANG

Slik låser du utvalgte programmer

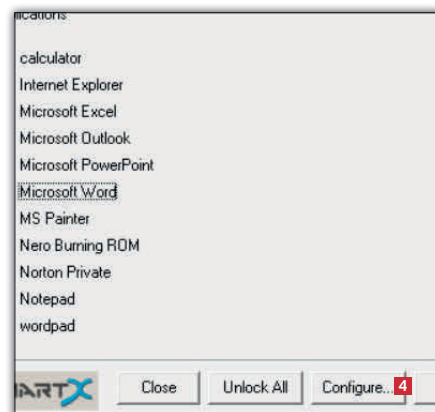
Programmet AppLocker kan låse utvalgte programmer, slik at ikke gjestebbrukere får tilgang. Blokkeringen kan bare oppheves ved hjelp av AppLocker.

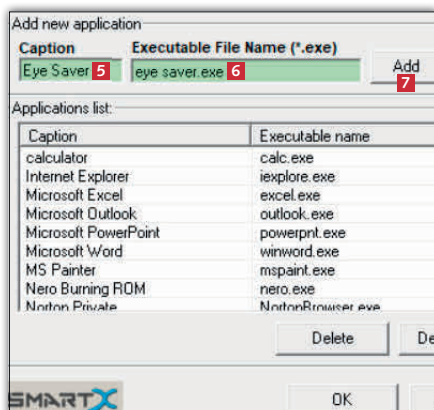
1 Last ned og installer programmet fra nettsiden vår. Skriv **applocker** **1** i Windows' søkefelt, og klikk på **AppLocker** **2**.

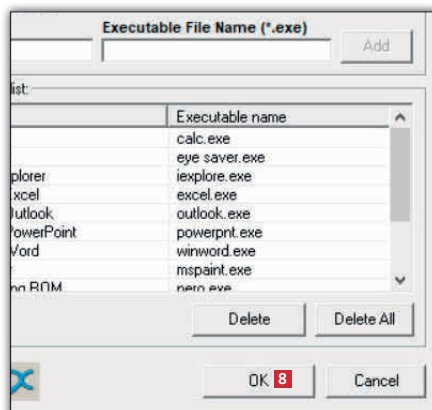
2 Programmet åpnes. Marker ett eller flere programmer **3** du ønsker å blokkere, og klikk på **Save** nede til høyre.

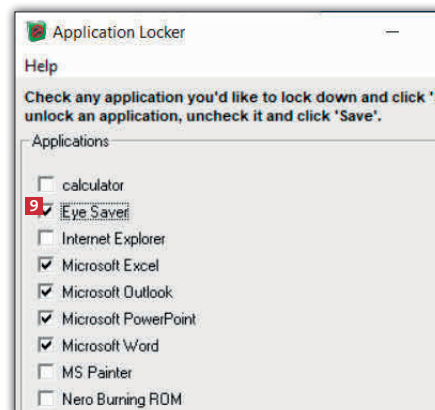
3 Så klikker du på **Configure...** **4** for også å blokkere eventuelle programmer som ikke vises i den foreløpige listen til AppLocker.

4 Skriv programnavnet **5** og navnet på exe-filen **6**. Navnet på exe-filen får du hjelp til å finne ved å lese forklaringen på neste side. Klikk på **Add** **7**.

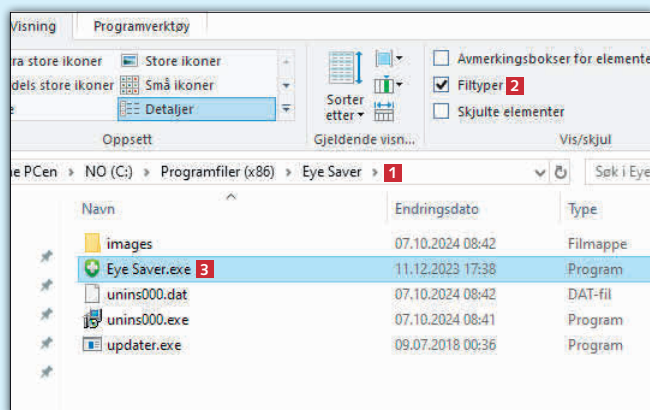
5 Lukk vinduet med et klikk på **OK** **8**.

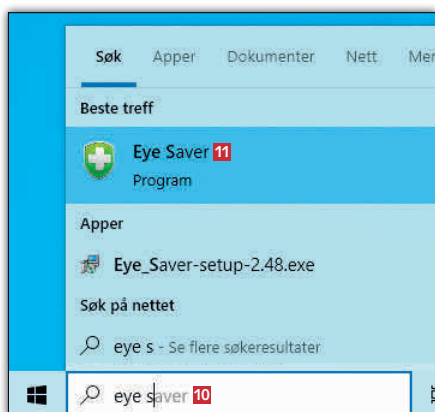
6 Sett hake ved programmet **9**, og klikk på **Save** nederst til høyre. Nå har du blokkert de markerte programmene.

Slik finner du navnet på exe-filen

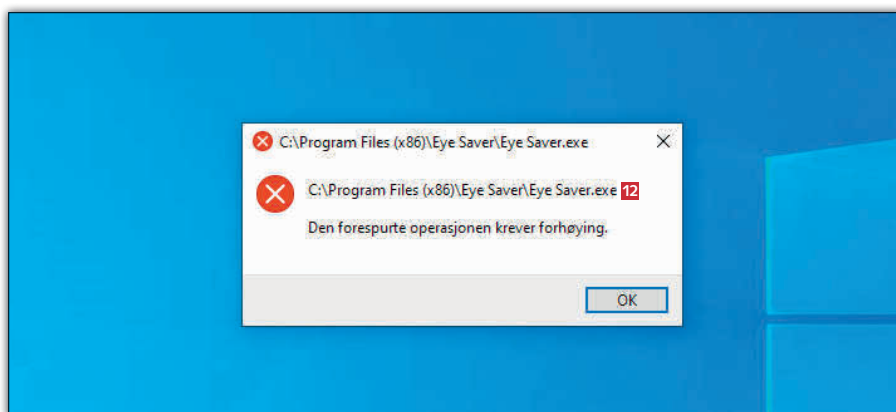
I trinn 4 i veiledningen til AppLocker må du oppgi navnet på exe-filen til programmet du vil blokkere. Det navnet finner du ved å gå til programmets mappe i Filutforsker og se etter exe-filen. Programmappen ligger normalt som en undermappe til C:\programmer eller C:\programmer (x86).

Gå til programmappen **1**, og sett hake ved **Filtyper** **2**. Finn det eksakte navnet på exe-filen **3** og oppgi det i trinn 4, som beskrevet på forrige side.

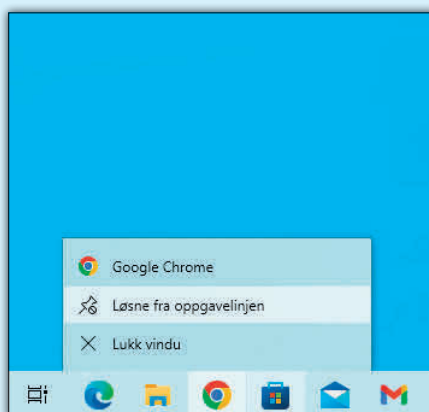
7 La oss teste blokkeringen: Skriv programnavnet **10** i søkefeltet, og klikk på det tilhørende resultatet **11** for å forsøke å åpne programmet.

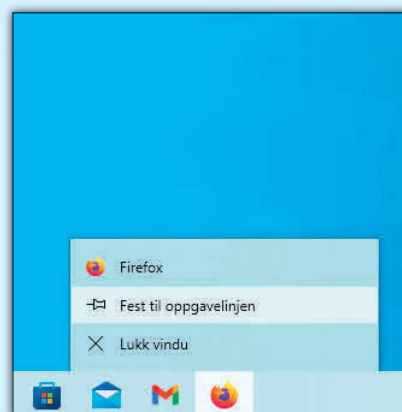
8 Windows vil nå blokkere **12** programmet, og man kommer ikke videre i forsøket på å åpne det. Det er kun mulig å oppheve sperringen ved hjelp av AppLocker-programmet, der man fjerner haken ved programmet.

Klargjør en alternativ nettleser

De fleste har mengder av private data i nettleseren. Derfor er det lurt å tilby gjesten en annen nettleser uten loggen din. Legge gjerne den nye nettleseren lett tilgjengelig på oppgavelinjen.

Du fjerner den vanlige nettleseren fra oppgavelinjen ved å høyreklikke på den og velge Løsne fra oppgavelinjen.

Åpne den andre nettleseren, her Firefox, høyreklikk på ikonets og velg Fest til oppgavelinjen. Nå er den klar for gjesten.